

چند بیت گردی

هر روز سه اصحاب پیغمبر را سر
میرید

اصحاب باو ظفر نمی بردند
بسیار رشید و باهنر است
روپوش او نقابی از گوهر است
تانوبه به شیر علی حیدر میرسید

با اجازه پیغمبر او از خیمه بیرون
میآمد

قیامتی برپاشد، لشکر این ور و آن
ور ایستادند

میدان میدان حیدر است .

صبح تا عصر

خون مانند باران میبارد

جنگ و دعوا و قرقرش است .

هر روزی سی گه سحابی ندی ده -
بزیه و ه سهره

گه سحابه پیمان نهده برده و ه زه فهره
یه گجار ره شید و به حونه ره
رُوپوشی نیقاییکی گوهه ره
هه تا نوره ده که و تهوه و ه خمتی شیر
علی هه یدره

به ای اجازه گهو له خپوه تی ده هاته
ده ره

بویه قیامت ، لهشکر زاوهستان
گهو بهر گهو بهره

مهیدان مهیدانی هه یده ره .

سبجهینی هه تا اینوارئ

خوین وه کو باران ده بارئ

شهر و کیشد و قدر قش و بنارئ^۱ .

۱ - بنار (بسکون اول) پای کوه، جائیکه کوه بزمن هموار متصل میشود، در اینجا با جنگ مترادف شده است، در جای دیگر در همین بیت بمعنی درشتی و عتاب آمده آنجا که میگوید: حضرت علی (ع) با پسرش محمد درشتی و عتاب کرد .

هه رتک لایان قووه ت دارن
 هه رتک وه ک شیر اینتیزارن
 ساحیبی (ساحیب) گورزن، جه وهه ر-
 دارن .

سو بحانه لالا چوون قهوماوه !
 هه رتک لهشکر مه محتله ماوه

هه تاحهوت زوژئه ودولاه
 که لله یان له یه کتری داوه .
 سبجه ینیک وه ختی تاو هه لاته
 کهو تنه مه یدان وقاش قاش وهه لاته
 ئه و زو که زوژی خه باته
 هه رتک به حونه روساحیب زاته .

چون زه ماننی پیغه مبه ره
 ده پاراوه، ده یگوت: خودایه هه لبه ت
 تو موقه دهرت له سه ره
 ده نا عه علی به جدو هه ره

بو هیچ پیی نا بازه فهره ؟
 ئه وه کهو تنه شان کپشانه

شهزه و گهردن بادانه

هر دو طرف زور مندند
 هر دو مانند شیر در انتظارند
 صاحب گرزند، با جوهر (= شهامت)
 اند .

سبحان الله چه هنگامه یی است !
 هر دو لشکر معطل (= در شگفت)
 مانده است

تاهفت روز این دو جوان
 بهم کله زدند.

یک صبح وقت طلوع آفتاب
 بمیدان آمدند، باهم در افتادند
 امروز روز مبارزه است
 هر دو با هنر و صاحب ذات هستند.

چون زمان پیغمبر است
 مناجات میکرد، میگفت: خدایا
 شاید تو مقدرت بر این است
 و گرنه علی با جوهر (= باشهامت)
 است

چرا هیچ باو ظفر نمی برد ؟
 دو پهلوان شانه های یکدیگر را
 میکشند

جنگ است و گردن یکدیگر را
 تاب میدهند

ده پسين آلقه‌ی زریبانه .

به عومری عومر دار و عومر بهره

حلقه‌های زره می‌گسلند

بامر کسیکه عمر میدهد و عمر میبرد

(= خدا)

توفیق بدست امام حیدر افتاد

بزمینش افکند، یک جفت پستان

بیرون آمد .

توفیقی خسته‌دهستی ایمامی هه‌یده ره

له‌عهرزی داخستی ، جو تیک زهره

مه‌می که‌وته دهره .

گفت: مرد باش و مکش و مرا بیر

غلام این پیغمبر میشوم

تو مرا دست نظر (= بنده) کن

مرا بگیر، بگو: دست بسر (= اسیر)

است .

کوئی: مه‌رد به‌و مه‌مکوژه و نه‌من

بهره ده به‌مغولامی نه‌و پیغه‌مبهره

نه‌تو بم که دست نه‌زهره

بم گره، بلئی: ده‌ست به‌سهره .

این مادر محمد حنیفه است . اگر

(او را) آوردند سلام و تعظیم

کرد .

نه‌وه دایکی محه‌مه‌د حه‌نیفه‌یه .

نه‌گه هینایان سه‌لامی کرد و ته-

عزیمی کرد^۲ .

پیغمبر گفت: ای دختر چشم‌بنگی

(= مست)

تو اصلت فضیلی است

پهلوانی چون تو نیست

بمن بگو تو نامت چیست ؟

[پیغه‌مبهر] کوئی : کیرئی چاو

به‌نگیبه

نه‌تو عه سلت فوزه یلییه

پالهوانی وه‌ک تو نییه

پییم بلئی نه‌تو نیوت چییه ؟

۱- پییم وایه نه‌و عیبارّه ته‌ نه‌ گهر آوا با چاتر بو : توفیق که‌وته ده‌ست ایمامی

هه‌دیده‌زه . نه‌ گهر آوا باده‌ گهل عیبارّه ته‌ که‌ی پیشه‌وه جورترده بویانی چا کتر رُیک

ده که‌وت .

۲- نه‌و عیبارّه ته‌و عیبارّه ته‌ که‌ی پیشه‌وه نه‌سره .

کوتی: نیوم نهستییه .
 گفتم: نامم استی است .
 نهی نهستی سهر به دوژواره
 ای استی شوریده سر
 که لیمهی شهاده تیت بیته وه له زاره
 کلمه شهادت را بر زبان جاری کن
 تاله نه سحابیه کت پکه مه و ماره
 تا از صحابه یی ترا عقد کنم
 خودا پیککی هینای کار و باره
 خدا کار و بار ترا بر آورد
 لاچو له سهر دینی کوفاره .
 از دین کفّار بر کنار شو .
 زاوه ستا به ته ز دهستییه
 با تردستی ایستاد
 جاز این نهوه جووایی چیه ؟
 حال بدانیم جواب این چیست؟
 ده یگوت: نهی نه بییه، توّم نه بییه
 میگفت: ای نبی بمرگ تو قسم
 چه ندی نه سحابیه هین له عهر زییه
 تمام اصحابیکه در زمین هستند
 هیندهش بین، بلین : نهوه هموی
 همین اندازه هم از آسمان بیایند
 عاسمانییه
 هیچ نه سحابیه قه بول نییه
 هیچی له قایللی مندا نییه
 له زوژی مه پدا نداریه
 من شیرم نهوان ز یویه
 بوعلی بوم بی بهرییه
 بریدم
 هاشاله دای و بابییه
 از ملک و شاه و ته ختییه
 حاشا از پدر و مادر
 له عدلی زیاتر که سم قه بول نییه .
 غیر از علی کسی را قبول ندارم .
 جافهرموی: نهستی سهر به دوژواره
 پس فرمود: ای استی شوریده سر

که لیمه‌ی شه‌هاده‌ت بی‌له‌زاره

هه‌تاله‌ عدلیت پکه مه‌وه ماره .

کو‌تی ئه‌وه ئه‌ستی ده‌زه‌ریفه

نیویان لی‌ گوژی، نیویان ناحه‌نیفه .

له‌وه ئه‌ستی ده‌ده‌م دوژه

ساله‌ وه‌ختی تی‌ وه‌ر نه‌ گه‌زا

خودا به‌وی ده‌ داوه‌ کوژه .

له‌وه ئه‌ستی ده‌ زه‌ریفه

خولاً ده‌یدایه‌ کوژیکی بی‌ ناقیس

وله‌ تیفه

نیویان ده‌ نام‌حه‌مه‌ده‌ به‌دایکی هه‌ .

لیان ده‌دا ایبنو‌ حه‌نیفه .

ئه‌ گه‌ر ئه‌وه‌ گه‌را ، کافران‌ شان

گه‌زان‌ه‌وه‌ بو‌قه‌یسه‌ری ژومی .

حه‌ززه‌تی‌ عدلی‌ حه‌ززه‌تی‌ فاطمه‌ شی

ژن‌ بو . ئه‌وه‌ محه‌مه‌ده‌ سی‌ سال

له‌ حه‌ززه‌تی‌ حه‌سه‌ن و پینج‌ سال

له‌ حه‌ززه‌تی‌ حوسین‌ گه‌وره

تر بو .

کلمه‌ شهادت را بر زبان بیاز

تا از علی عقدت کنم .

استی ظریف کلمه‌ شهادت را گفت

نامش را عوض کرده‌ حنیفه‌ گذاشتند

آن استی دردهان

سالگرد او نرسیده بود

خدا باو پسری میداد .

آن استی ظریف

خدا باو پسری بی‌ نقص و لطیف

میداد

اسمش را محمد میگذاشتند و بنام

مادرش او را ابن‌ حنیفه‌ میخواندند

اگر این گرفتار شد، کافرها شکست

خوردند ، به‌ قیصر روم باز

گشتند . حضرت فاطمه‌ هم زن

حضرت علی‌ بود . ابن‌ محمد

سه‌ سال از حضرت حسن‌ و پینج

سال از حضرت حسین‌ بزرگتر

بود .

۱- هه‌تا ایره‌ مناجاتی‌ تی‌ وه‌وه‌ لی‌ تی‌ وژی‌ وشوینی‌تی‌؛ ئه‌وجار دینه‌سه‌ر به‌یتی

مح‌ه‌مه‌ده‌ حه‌نیفه‌ی .

چون خودا دنیای وادانا
لهزهمانی ههزره تی آدهم تاده که
و بته ئه و زه مانه
مجه ممدیان نارده دهفته رخانه

چون خدا دنیا را چنین نهاد
از زمان حضرت آدم تا میرسد باین
زمان
محمد را بدفترخانه (= مدرسه)
فرستادند

دایکی به دل موسولمانه .
مجه ممد زرینگ و خوش ئه حوال بو
وه کوشمقاری خال خال بو
بهوه پیک نایه مندال بو
بهسهر مامو ستای دا زال بو .
خویندی خویندنی ته و اوه
به عومری خودای و ارزقاوه
کوژینکی زور ساحیب ناوه
به عومری خودای ؛ دروستی کرد
بلین: ساحیب ناوه
بوژژینک ئه گهر بلین لینی قه و ماوه .

مادرش بدل مسلمان است .
محمد زرنگ و خوش احوال بود
مانند شمقار خال خال بود
این دلیل نیست که خردسال بود
براستادش فایق بود
خواند خواندن تمام
بامر خدا چنان آفریده شده است
پسری بسیار صاحب نام است
خدا چنانش درست کرد که بگویند:
صاحب نام است
برای روزیکه اگر بگویند: سختی
باو روی آورده است .

پادشاهها تنها تو رحمانی
عمر (محمد) چهارده ساله است
درمکه و مدینه نان گران شد
چون خدا چنین مقدر کرده است

پادشایه هه رتو ره رحمانی
عومری له چارده سالانی
لهمه ککه و مددینان بو به نانگرانی .
چومکه موقه دهر خودا وای داوه

نان و آویان کم مانده است
بیت المال خالی شده است
کار بدی روی داده است .

حضرت علی بخانه آمد، سه مهمان
با او بود .

چون ایشان آنقدر مست خدا بودند
نمی پرسیدند: غذا چه داریم ؟

مهمانها گرسنه بودند ، اهل طائف
بودند، مانده (= خسته) بودند .

فرمود برای مهمانها نان (= غذا)
بیاورید . معزمانه باو گفتند :
آخر نیست .

پس گفت: اگر نباشد من شرمنده
مهمان میشوم ، چطور مهمان
داشته باشم و چیزی نباشد ؟

غلامی داشتند نامش تتر بود . گفتند:
او را به بیت المال فرستاده ایم
در آنجا برای ما و برای دیگران
چیزی یافت نشده است .

پسرش محمد حنیفه دست و نظر (=)
بحال احترام) ایستاده بود
تاهرامری که داشته باشد انجام دهد .

نان و آویان کم ماوه
بهیت و لماله بدتال کراوه
کاریکی خراب روی داوه .

ئهوه حهزره تی عهلی هاتهوه ، سی
میوانی ده گهل بون .

چون ئهوان هیئنده مهستی خولایی
بون نه یان ده پرسی چمان ههیه
وچمان نییه .

میوان برسی بون . خه لکی تاییفی
بون، ماند و بون .

فه رموی: نانی بینن بؤ میوانان . مه
حره مانه پییان گوت: آخر نییه .

جا کوتی : ئه گهر نه بی ئه من خه
جاله تی میوان ده بم ، جاچون
میوانده گهل بیت و هیه چمان نییه؟
غلامیکیان بو نیوی ته تهر بو

کوتیان: ناردومانه ته بهیته لمان له
وئی بؤ کهس نه ماوه هه تا بؤ ایمه .
محه مهده حه نیفه ی دهسته و نه نه زه ری
ژاوه ستا بو ، بزانی چومر یکی
هه به بیکا .

ایمام بوشیری چه بهار

امام شیر جبار بود

له گهال کوزی گرت بنار

باپسرش جدل گرفت :

میوانم دیتن هزار .

مرا هزار مهمان میآید .

نه بیج نه نان نه آردی

اگر آرد و نان نباشد

بکه و مه سدر قسدهی ساردی .

مورد سخن سردش واقع میشوم .

میوان بزوا بیج دهر خو وارد

اگر مهمان غذا نخورده برود

پکه و مه سه ر قسدهی ده سارد

آماج سخن سرد واقع میشوم

میوان خیر و بدره کدت

مهمان خیر و برکت (است)

له بو دنیا و قیامت

برای دنیا و قیامت

له بو دنیا به سفت

مهمان نوازی از صفات حسنه است

له بو قیامت بیج جه ننه ت .

مهمان نواز جایش در بهشت است .

نانداران کاری خو کرد

نانداران کار خود را کردند

گویان له مه یدان دهر کرد

گوی را از میدان ربودند

زو حیان له دوزوق هه لبرد

روحشان از دوزخ خلاص شد

زو یان له جه ننه تیج کرد

به بهشت رو کردند

بیج ننان بیج ایمان مرد .

بی نانا بی ایمان مردند .

چون ده بیج تو گهوه بزانی

چون باید تو این را بدانی

تا عومرت بیج فانی

تا عمرت فانی شود

بیج خو راک و بیج نانی .

بی خوراک و بی نان هستی .

گه من ته لخه گه حوالم

من احوالم تلخ است

مووا خیزه ی مال و مندالم .

مواخذة زن و بچدام .

گه من بهووم نه زانی

من باین ندانستم

بی خورا کی و بی نانی
 له کنه خوی تو نوجووانی
 ساحیب گورزی گرانی
 نه تو خوارزای کافرانی .
 چاکم بدهیه مه یله
 خالی نه تو فوزه یله
 مهمله که تی دوجه یله .
 سویندم خووارد به بی نه زیر
 ده بی پچی و نه بی گیر
 کافران بگری به یه خسیر
 ده غل پیدا که ی به شیر .
 کافران پکه ی دل مه لول
 نه گهر پچی نه سته مبول .
 به حو کمی گورزو به شان
 به فدرمانی شای ره رحمان
 له پیش دا پچو تپو خالان
 به حو کمی شیری ده بیان
 ده بی په پیدا که ی ده غل و نان
 من رو زه رددم له میوان .

بی خوراک و بی نان هستی
 جائیکه تو نوجوان هستی
 صاحب گرز گران هستی
 تو خواهرزاده کافرها هستی .
 خوب بمن میل بده
 دایی تو فضیل است
 مملکت او دجیل است .
 به بی نظیر (= خدا) سو گند خوردم
 باید بروی و گیر (= معطل) نشوی
 کافرها را اسیر کنی
 باشمشیر غله پیدا کنی .
 کافرها را افسرده دل کنی
 اگر باستانبول بروی .
 بحکم گرز و بحکم شانه
 بفرمان شاه رحمان (= خدا)
 قبلاً نزد داییهایت برو
 بحکم شیر دبان
 باید غله و نان پیدا کنی
 من از مهمان روزرد (= شرمنده)

هستم

ساز (= آماده) باش، زود باش، گیر
 (= معطل) مشو

سازبه، زوبه، مه به گیر

هیچ مه که به عانه و ته قسیر
 زه فیتی بی مو به شیر .

(هممانها) بنماز رفتند، تاشب در مسجد
 بودند. گفتند: بما ناعار نداده
 است ، بمنزلش برگردیم بما
 غذای خوبی خواهد داد. اگر
 (= وقتیکه) برگشتند ، البته
 حضرت علی میدانست که در
 خانه چیزی ندارند ، بحضرت
 فاطمه گفت: نان بیار. حضرت
 فاطمه يك پياله نمك گذاشت
 و بر آن آبريخت، گفت :

بسم الله الرحمن الرحيم
 بقوت حق کار ساز قدیم
 الهی اگر (= شگفتا) توجه میکنی
 از مهمان و امامم خجالت نکنی .

اگر آورد آبر را گذاشت، شمعی را
 روشن کرده بودند، امام علی
 گفت :

شمع را خاموش کن. تمنا کرد، گفت:
 الهی خجلم نکنی.

هیچ مه که به عانه و ته قسیر
 زه فیتی بی مو به شیر .

چونه نویژی، لهنز گوتی بون هه تا
 که و تنه شوئی. کوتیان: نه هاری
 نه داوینئی پچینه و هشتیکی زور
 چا کمان ده داتی. نه گه هاتنه وه،
 ده شی زانی هیچیان نییه ، به
 حه زره تی فاته می کوت : نانی
 بینه. بییا لیکي خوی دانا، آوی
 تی کرد، کوتی:

بیس میللا هه زره حما نیر زه حیم
 به قوووه تی هه ق کار سازی قه دیدیم
 ایلاهی نه گهر نه تو چده که ی
 له میوان و ایمام خه جاله ت نه که ی.

نه گهر هیئای آوه که ی دانا شه
 میکیان هه ل کرد بو ، ایمامی
 علی کوتی :

شهمه که بکوژینه وه. ته مه نهای کرد،
 کوتی: ایلاهی خه جاله تم نه که ی.

گفت: چرا غمان کشته شد، بسم الله،
مانع ندارد. بامر خدا

خوانی از بهشت آمد. چنین غذای
لذیذی را هیچوقت نخورده بودند
آن آب باین طعام مبدل شد. شکر
نعمت بجای آوردند. حضرت
علی گفت:

چراغ را روشن مکن، خودتان هم
نان بخورید، آن شب باین
(طعام) رفتار کردند.

پس محمد بمیان اسلحه میرفت
از يك يك آنها گرد گیری میکرد
از سابله^۲ گرد میگرفت
از رای غزای کافر ها
بیست و چهار زرگ^۳ نادر
سر پولاد سیه آهن
یکی از دیگری گرانبها تر
رنگشان مانند آتش فروزان است

کوتی: چرا کهمان کوژاوه،
بیسیمیللاقهیدی ناگا. به عومری
خودای

خووانیکی به حه شتیی هاته سزی
قده قه تیان نه خو وارد بو.
آوه که بو بهو ته عامه. تیعمهت به
زیادیان کرد. کوتی:

چرا که ههل مه کهوه؛ بو خوشتان
نسانی پخون. گهوی شهوی
رفتاریان بهوه کرد.

جانهوه محممه ده چوه تیوچه کان
فوی ده کرد له یهك یه کان
سابله توژی ده ته کاند
له بو خهزای کو^۱ په کان.
دوو ازده دو زه رگی نادر
سه ر پو لای قهره تهر
یهك له یهك به قیمهت تر
زه نگ ده سوتین وهك آگر

۱- این کلمه ظاهراً کردی نیست شاید ترکی باشد در لهجه اهالی آذربایجان همانند

این لفظی وجود دارد که جنبه ناسزا و دشنام دارد.

۲- سابله بسکون سوم و فتح چهارم يك نوع حربۀ آهنی است شاید شمشیر به قلمه باشد.

۳- زرگ بر وزن برگ میله آهنی نوک تیز که امروزه در اویش با خود حمل میکنند.

یه کیان له یه کیان چاتر
 نهی کرد ئه ندبش و فکر
 دووازده دوزه رگی دوشوار
 سه رپاک پؤلان و نوک دار
 آو دراون بهزه هری مار
 پاک غهده نگن وهک زه شمار

یکی از دیگری بهتر
 اندیشه و فکر نکرد
 بیست و چهار زرگ دشار^۱
 همه فولادند و نوک دار
 بازره مار آب داده شده اند
 همه خدنگ (= راست) و مانند مار
 سیاه هستند

له بو خهزایه کوفقار .
 دووازده دوزه رگی نادر
 هه ل گیران ئه تو بگر .
 زری و قه لغان و خه نچه ر
 تیر داندران ئه و بهر ئه و بهر
 واله خوئی ده دا حونه ر .
 دووازده بو تیخی ده بیان
 جه و هه ریان له ده زژان .

برای غزای کفار (بکار میروند).
 بیست و چهار زرگ نادر
 برداشته شدند، تو بگیر^۲.
 زره و قلغان^۳ و خنجر
 تیر آنور و اینور نهاده شدند
 (محمد) هنر و شهامت از خود نشان میداد.
 دوازده تیغ دبان بود
 از آنها جوهر میریخت.

بقیه دارد

۱- دشوار ظاهراً در اینجا جنگی و لایق کارزار معنی میدهد .
 ۲- شاید بگوید که تو این مطلب را خوب تحویل بگیر .
 ۳- قلغان ترکی و بمعنی سیر میباشد .